

Ш О Д У Н А В К А.

№ 14.

У Суботу 3. Априла

1843.

К Л Е В Е Т Н И К У.

Пакленый роде, питомче Ерисе,
Зависти пуный, подла и строитивства,
Мрзости, лажи, пакъ бѣснила,
Што палишь груди жаромъ освете,

Што трзашъ дѣри твоѣ пуно злобетва,
Што главу пуно гнуснымъ пороцима
Вргавашъ тамо, гдѣ Астрес
Правична крыла веѣкъ давно лебде.

Мыслишь ли шкодит', ил' мене свалити,
У яну гадны твои умышляя,
Бесчесту людскомъ ли предати,
Ил' на вѣкъ срама метут' ми ярамъ

На шію мою, добротомъ поснажну.
О знай ты адскій изроде несреѣный,
Да шкодит' никадъ неѣшъ ономъ,
Грудь кой ограѣну Музам' има,

Музам', ил' чистомъ савѣшу, истинномъ;
Да неѣшъ, велимъ, доскочит' оиоме,
Нит' твогъ пера сѣменомъ трулымъ,
Нит' другимъ чийъ, па ни самою рукомъ.

Но о! много пут' може се случити,
Немезисъ кивна рукама да своим'
Чедо изъ наручя Астрес
Зграби, и за вратъ му ногомъ стане.

Тако Аристидъ, Сократъ и честитый,
Тако Диогенъ, славный и Сенека,
Клеветомъ таквы зликоваца,
Освете гвожђе на се видоше.

Безсмртный исте вѣнацъ страдалце садъ
Краси; садъ славно име нивно зун,
Пуца по свѣту и градовы,
Славу ѿймъ уноси на све стране.

Зато безбожный сыне и хуляче,
Напретни стрѣле, гаѣай ме у прси,
Истине штитъ ны ѣе одбацит',
А тебе свалит' у самый тартаръ.

У Бѣограду, 20 Марта 1843.

Ђорђе Ценићъ,
Слушатель Поетике.

ПРИДАТЦИ КЪ СРБСКИМЪ СПО- МЕНИЦИМА.

ЗАШТО СЕ ЗВИЖДЪ ТАКО ЗОВЕ?

(Саобштено одъ Тодора Влаића учителя.)

Народъ три случая о томъ приповѣда.

1) Кады е Кнезь Лазаръ узео себи за войника Милоша Обилића, даде му одъ нѣгови царски коня да избере едногъ најичегъ коня за себе, као за најболѣга онда у войсци бывшегъ юнака. Но Милошъ немогавши међу свима кнежевимъ коньма за себе доста якогъ наћи, замоли Кнеза, да га пусти кући своіой, да одтуда свога коня доведе, и на нѣму се служи. Кнезь му дозволи, и онъ отиде кући своіой; а кады тамо дође, ненађе ни коня свога, ни остале стоке, коя е после нѣга, кады е стао Кнезу у войке, коды куће остала была. Ова сва, еръ ю нитко имао ние коды куће да чува, разбѣгне се по околнимъ мѣстима. Онда стане Милошъ разпытивати коня свогъ и стоку; и едва најпосле чуе, да му се иста находи у предѣлима данашнѣгъ Звижда. Отиде тамо по ню, и тражећи ю по ливадама и планинама, тако е яко звиздукао, да су сви люди онде живећи чудили се, и за споменъ тако я-

когь нѣговогь звиздуканя назову мѣста та, куда е онда звиздукао, сва уедно Звиздѣ, како се и данасъ зову.

2) Приповѣда се да е Милошъ Обилићъ, кадъ е войвода быо кодъ Кнеза Лазара, ишао крозъ предѣле саданѣгъ Звизда, и сматраюћи у нѣима дивне, наравлю богатоукрашене ливаде и дубраве, и остала поля и мѣста, коя туда трудолюбивый земљодѣлацъ обылно ужива, чудіо се врло томе, а чудећи се звиздао е тако яко, да е то поводъ дало людма, да оне предѣле, кудъ е онъ ишао и звиздукао, чудећи се о нѣима, назову Звиздѣ. Тако се и данасъ исти предѣли зову.

3) У истоме Звизду, има село, кое се зове Дубока. Одъ Дубоке на по сата хода, има една пећина у самомъ камену, коя е на врати до 30 и више аршина широка, и до 40 висока. Овомъ пакъ шириномъ и высиномъ држи дужина одъ 60 аршина, докле се може ићи, гди е пећина мало ужа. Одавде после има едно езеро, широко као пећина, толико исто и дугачко, а дубоко и незна се колико е. Одъ езера овогъ види се опетъ онака иста ширина и высина пећине као и напредъ, дужина пакъ протеже се крозъ високе стѣновите и горвите планине до рѣке Дунава и села Бринице 4 сата, гди пећина такођеръ врата своя има, шириномъ 2 аршина, а высиномъ 3 — 4. Народъ приповѣда, да е у овой пећини нѣкадъ налазила се царска змѣя, коя е временомъ наполъ излазила, и као изъ нѣкогъ увеселѣнія тако яко звиздала, да се на 2 сата хода чуло. Дотле су она мѣста названа Звиздѣ, збогъ тога звизданя. По чему и данасъ ти предѣли назывлю се тако.

НѢМАЧКА СВЕЗА.

(Изъ Балбіа)

Нѣмачка свеза саставляла е нѣкада Нѣмачко Царство, кое е пре Французкогъ бунтовногъ рата на 10 окружія раздѣльно было, Аустрійско, Баварско и Швабско на югу, Франкско, горньо- и главно-Райнско и Бургундско у среди, и Вестфалско, горньо- и дол-

ньо-Саксонско на сѣверу. Осимъ тога іошть нѣке землѣ, ако ни у едно одъ овы окружія и спадале нису, были су части овога царства, између кои Ческа, Шлезка, Моравска и Лужице есу найзнаменитіе. Овы 10 окружія добыла су іошть много како свѣтски тако и духовны областій, одъ различнога простора, кое су стаяле подъ власћу независимы князева, и 51 велику варошь, кое су толико република представляле. Све ове различите државе, кои е брой одъ прилике 300 износио, были су, общтега ради интереса, подъ еднимъ поглавцомъ саединѣне, кои е насловъ: Нѣмачкій Царъ носіо. Ово достоинство одъ старине заостало е кодъ дома Аустрійскогъ.

Линевилскій миръ год. 1801, кои е Французкой лѣву обалу Райне прилюбіо, учиніо е велике промѣне у Нѣмачкомъ царству. Готово све духовне државе на десной обали Райне были су у свѣтске обраћене, и готово све велике вароши укинуте. Ове су землѣ дате были за накнаду свѣтскимъ князевима, кои су землѣ свое на лѣвой обали Райне погубили. Електорати Триеръ и Келнъ изчезнуше, а на нѣново мѣсто створе се четири нова, а то Салцбургъ, Виртембергъ, Баденъ, и Хессен-Кассель. Шестъ слободны велики варошій, кое су заостале, были су слѣдуюће: Хамбургъ, Любека, Бременъ, Франкфуртъ на Майни, Аугсбургъ и Нирнбергъ.

Године 1806, мало после Пожунскога мира 1805, Нѣмачко царство было е сасвимъ укинута, и велика часть држава, изъ кои е исто се састаяло, савдини се, подъ заштитомъ Французке, къ Райнской свези. Заключенія Тилзитскогъ (1806) и Бечкогъ (1809) мира спойла су іошть нове државе са овомъ свезомъ, подъ коіомъ е год. 1813, кадъ се иста опетъ разкинула, было 34 таковы држава, између кои найзнаменитіе су: краљвина Саксонска, съ херцеговиномъ Варшавскимъ, краљвине: Баварска, Виртембергска и Вестфалска, велике херцеговине: Баденъ, Бергъ, Хессен-Дармштатъ, Вирцбургъ, и Франкфуртъ. Независимый господаръ последнѣ велике херцеговине имао е насловъ: Князъ Примасъ, и предсѣдавао е у краљвской коллегіи, коя е изъ кня-

зена састаяла се, што су у гореспоменутимъ државама владали. Остале, много незнатне државе саставляле су княжеску коллегію, гдѣ е Херцогъ Нассавскій предсѣдатель быо. Ова е имала 24 државе, коє све данашньої Нѣмачкой сказы принадлеже, съ изузеткомъ Лайена, Изенбурга, Райс-Лобенштайна и Сахсен-Готе, коє су изчезле, одъ части што су изумрли владѣюћи домови, и. пр. Гота и Райс-Лобенштайнъ, одъ части ерѣ су ови као полузависими, другимъ државама присаєдинѣни, князеви были, и. пр. Лайенъ и Изенбургъ.

Услѣдъ догађая одъ год. 1814 и 1815, кои су политична одношенія Еуропе промѣнли, састављена е у Бечу нова сюза, подъ именемъ: Нѣмачка сюза, чія е цѣль сдржати спољашню и унутрашню сигурность Нѣмачке, и независимость и невредимость саєдинѣны држава. Сви членови сказы имаю као такови еднака права, и сви се еднако обвезую, актъ сказы ненарушимо сачувати. Послове сказы одправља скупштина, коя се држи у Франкфурту на Майни. У истой имаю членови одъ части посебице, а одъ части у скупи гласове; као:

Аустрија	има	1	гласъ.
Пруска	"	1	"
Баварска	"	1	"
Саксонска	"	1	"
Хановеранска	"	1	"
Виртембергска	"	1	"
Ваденъ	"	1	"
Курхессенъ	"	1	"
Велика херцеговина Хессенъ	"	1	"
Денемаркска, збогъ херцеговине Халштайнъ и Лауенбургъ	"	1	"
Нидерландска, збогъ велике херцеговине Луксембургъ и херцеговине Лимбургъ	"	1	"
Велико-херцеговатки и херцеговатки домови Саксонски	"	1	"
Брауншвайгъ и Нассау	"	1	"
Мекленбургъ-Шверингъ и Стрелицъ	"	1	"
Олденбургъ, Анхалтъ и			

Шварцбургъ	"	1	гласъ.
Хохенцоллернъ, Лихтенштайнъ, Райсъ, Шаумбург-Липпе, Липпе-Детмолдъ и Ваденъ	"	1	"
Слободне вароши Любека, Франкфуртъ, Бременъ и Хамбургъ	"	1	"

Свега 17 гласова.

(Продуженіе слѣдує)

К Н Ъ И Ж Е В Н А И З В Ъ С Т І Я .

Голубица съ цветомъ книжества Србскогъ. IV. 1842. Григоріемъ Возаровиѣмъ книгоезцемъ и книгопродавцемъ. У Бѣограду, у книгопечатни Княжества Србскогъ. На 12 - ни, стр. 324.

Ова четврта книга Голубице изишла е изъ печатнѣ, и налази се већ у рукама пренумеранта. Прочитавши ю нежемо се уздржати, да е са најлѣпшимъ цвѣтемъ добродошлице непредусретнемо и необаснемо. Ерѣ заиста у свакомъ смыслу она се може као најкраснѣ и најсавршенѣ появљеніе у книжеству нашемъ сматрати. Сва нѣна одѣљенія изпунѣна су са таковима и толикима приложима, да ови своимъ разнообразнимъ предметима свакога читателя подпуно задовольити могу; и заиста показую ону мѣру, на којой се разне струке книжевне наше снаге налазе, и до кога су степена допрле; и издаю богатый источникъ за єзыкословно и исторійско познаванѣ народа нашега. Праведно се о нѣой казати може, да она ученима науку богати и разпространява, неучене пріятно забавља, страннима право станѣ и важность производа Србски вѣрно представља, и свакога рода и реда читателѣ задовольява и увеселява, и све то тако скромно тако безшумно чини, као она дѣвойка, коя лѣпотомъ и добротомъ своіомъ сву околину плѣнява, а при томъ стыдомъ и учтивосћу покрывена и невѣшта се чини, нити знаюћи нити марећи, да е она прекрасна. Овакови намъ се книжевни производи множили, и овако намъ родъ и книжество красили! По важности она се најважнѣя, а по величини важности кодъ насъ книга назвати може.

ДЕТЕ КАО РИБОЛОВАЦЪ.

Мало едно дете пецало е рибу у отсутствию отца свогъ. — „Ха, како бы се радовао ја,“ повикне, „кадъ бы срећу имао велику рибу уловити! како бы ме мои старији другови чествовали, кои по цео дугиј данъ само малу рибу пецаю.“ Тек' што оно то помисли, али велика штука повуче, пловаць потоне, а дете поче трзати. Но ранѣна риба, коя са свомъ силомъ себе избавити трудила се, повуче удицу и дете са собомъ, и съ тешкомъ мукомъ ово едва се изъ дубоке воде курталише.

* * *

Што хасни превелика срећа безикной души? што ли туђе велике мысли слабой глави?

А. Ч....съ.

ОСРАМОЂЕНЫЙ ЃАКТЪ.

(Съ Гръкогъ)

Еданъ селякъ, идећи са своимъ магарцемъ на пѣцу, прође покрай едне школе, изъ кое е мноштво ѓака са учителѣмъ излазило. У истый ма поче магараць яко рикати. Еданъ одъ ѓака хтеде се селяку подсменути и рече: зашто нися ты твогъ магарца болѣ васпитао, и научио га да е учтиви? Селякъ незнаюћи шта да му одговори, стояо е съ отворенимъ устма. Но еданъ варошанинъ, пролазећи онудъ, прехвати му речъ, говорећи: магараць е тако радостанъ што е овде другара нашао, да одъ велике радости пева.

Тодоръ Т. Аѣимовићъ.

ОДЪ СВАЧЕГА ПО НЪШТО.

Год. 1811 узайми нѣкиј Енглець, по имену Тома Јобсонъ, едномъ комшинъ своме, Ѓорѣу Вилсону, кои е у Америку отишао, 7 талира, и рече му, да му врати кадъ узима. Јобсонъ е онда быо банкеръ, али после е осиромашио, и морао се одъ посла руку свои ранити. Никадъ више о своме дужнику ништа чуо није. Но пре краткогъ времена добые писмо изъ Филадельѣе, гдѣ му се явля, да е Вилсонъ

умро и нѣму цѣло свое иманѣ (50,000 тал.) оставио.

У Руской садъ излази 140 журнала, и новина између кои има 8 Французки, 23 Нѣмачки, 4 Енглезки, 1 Талијанске, 4 Польски и 3 Летске.

Слѣдуюћи дани у седмици кодъ различиты народа богослужению су посвећени: Недѣля кодъ Християна, Понедѣльникъ кодъ Грѣа (стары), Уторакъ кодъ Персијана, Среда кодъ Ассира, Четвртакъ кодъ Египћана, Петакъ кодъ Турака, а Субота кодъ Еврея.

Едногъ запытаю: како е то да му е коса сѣда а брада црна? Одговори: „Ние чудо, коса ми е 20 година старія одъ браде.“

Свега езыка, колико се на земљи говори, има 3065, одъ кои су 487 у Европи, 846 у Аси, 284 у Африки, 1282 у Америки, 164 у Аустралији.

Славный живописаць Давидъ хтѣо е Наполеона изобразити као юнака съ мачемъ у руци на бойномъ полю; но овај му рече: „Волимъ да ме мирна упишеш на бѣсноме коню.“

Еданъ младићъ наслѣди после отчине смрти силне новце, али ове наскоро разточи и страшно се задужи. Пријатељ му еданъ рече: „Я немогу да понять, како ты у твоимъ обстоятелствама јошть мирно спавати можешъ?“ „О я спавамъ врло добро,“ одговори лакомысленый; „ал' како кредитори мои могу спавати, то непонямъ.“

ОБЗИРЪ НА ПРОШЛОСТЬ.

3 Априла 1291 главну варошь Ческе Прагъ страшанъ е пожаръ посѣтио. Краль Венцель II збогъ ове несреће бѣднимъ жителяма сваку е даждбину опростио.

(Об. Т. Н.)

ПОДЪ ОБЛИКЪ КАРАЃОРЂА.

Међъ безсмртним' ево безсмртника,
Ево т' исто Карађорђа лице;
Нейма Србу већег' споменика:
Нѣим' ће вѣчно куцати му срце!

С. М. С.